

СЕНСОРНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ ЧЕРЕЗ СПРИЙНЯТТЯ ФОРМИ І КОЛЬОРУ

Виховання всебічно розвиненої особистості – актуальне завдання педагогіки сьогодення. Успішне його вирішення багато в чому залежить від початкового етапу педагогічного процесу, здійснюваного в ранній період дитинства, коли у дитини закладаються основи фізичного, розумового, морального, естетичного розвитку. У віці 2-3 років у дитини активно розвивається сприйняття. Цей процес йде під впливом продуктивної, конструктивної і художньої діяльності.

Сприйняття дитини тісно пов'язане з виконуваними предметними діями. Малюк може визначити форму, величину, колір предметів, їх положення в просторі тоді, коли це необхідно для виконання тої чи іншої доступної для нього дії. В інших же випадках сприйняття маленької дитини може виявитися досить розпливчастим, неточним. Знайомлячись з властивостями предметів, різноманітними формами, кольорами, дитина накопичує запас уявлень про ці властивості, що дуже важливо для її подальшого розумового розвитку.

Актуальним завданням виховання дітей раннього віку є підведення їх до засвоєння сенсорних еталонів величини, форми, кольору, просторових і часових відносин.

Таким чином, головне завдання педагогічної діяльності вихователя дошкільної освіти полягає у вибудовуванні своєї роботи з малюками таким чином, щоб максимально використовувати можливості раннього віку.

Виходячи з цього, наша мета – узагальнити роботу по формуванню уявлень дітей про форму і колір предметів, створити умови для накопичення дітьми знань, що сприяють в подальшому вмінню знаходити подібності та відмінності властивостей предметів, і сформульовані завдання:

– розвивати сприйняття і уявлення дітей про форму і колір предмета за рахунок навчання прийомам розумових дій (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, групування);

– розвивати наочно-дієве і наочно-образне мислення дітей за рахунок навчання співвіднесення предметів за формою і кольором;

– виховувати у дітей інтерес до пізнання навколишнього світу через сенсорний розвиток.

Сенсорне виховання, спрямоване на формування повноцінного сприйняття навколишньої дійсності, служить основою пізнання світу, першим ступенем якого є чуттєвий досвід. Успішність розумового, фізичного, естетичного виховання в значній мірі залежить від рівня сенсорного розвитку дітей. Значення сенсорного виховання добре розуміли видатні представники дошкільної педагогіки і психології: Ф. Фребель, М. Монтессорі, О. Декролі, Е. І. Тихеева, А. В. Запорожець, А. П. Усова, Н. П. Сакулина. Вони відзначають, що розвиток сприйняття – складний процес, який включає в якості основних моментів засвоєння дітьми сенсорних еталонів, вироблених суспільством, і оволодіння способами обстеження предметів [2].

Роботи А. П. Усової, Н. П. Сакуліної, Н. Н. Поддьякова, В. Н. Аванесова показали, що використання спеціально сконструйованих дидактичних посібників, проведення дидактичних вправ та ігор має органічно поєднуватися з сенсорним вихованням, здійснюваним на заняттях малювання, ліплення, конструювання. Дидактичні ігри та вправи можуть застосовуватися як в якості одного з методів проведення самих занять, так і з метою розширення, уточнення і закріплення, отриманих на заняттях знань і умінь.

«У зміст ознайомлення дітей з властивостями предметів, – підкреслювала Е. Г. Пилюгіна, – має бути включене, перш за все, виділення кольору, форми, величини як особливих властивостей предметів, без якого не можуть бути сформовані повноцінні уявлення» [1]. Виділення властивостей на початку навчання, коли діти ще не володіють загальноприйнятими еталонними уявленнями, йде за допомогою співвіднесення предметів між собою. На більш високому рівні розвитку дітей розпізнавання кольору, форми, величини досягається в процесі співвіднесення властивостей предметів з засвоєними еталонами.

На другому-третьому році життя діти можуть виділяти колір і форму як особливі ознаки предметів і накопичувати уявлення про основні різновиди кольору і форми. Психологи довели, що предметно-ігрова діяльність – провідна в ранньому віці для дитини. Вона надає особливий вплив на її всебічний розвиток. Іграшки, підібрані за кольором, формою, величиною, кількістю, є прекрасним засобом розвитку особистості маленьких дітей. Основне завдання вихователя дошкільної освіти полягає в тому, щоб за допомогою таких іграшок звернути увагу дитини на різні властивості предметів, навчити її виконувати завдання на підбір їх за подібністю і розбіжністю. Практичні дії з дидактичною іграшкою відображають властивий ранньому періоду дитинства наочно дійовий характер мислення. Тому дидактичні іграшки не тільки збагачують чуттєвий досвід малюків, а й вчать їх мислити. У таких практичних діях, як з'єднання, роз'єднання, нанизування предметів розвиваються розумові операції аналізу, синтезу, узагальнення та ін.

Дидактичні іграшки розвивають у дітей дрібну моторику, викликають у них бажання експериментувати, виконувати різні конструктивні дії. Крім того, ігри з предметами ставлять дитину перед необхідністю запам'ятовувати і відтворювати способи дій, які були показані дорослим, т. п. розвивають пам'ять і уяву. Таким чином, сенсорний досвід дітей – основа пізнавального розвитку.

Сенсорний розвиток дітей в усі часи було і залишається важливим і необхідним для повноцінного виховання підростаючого покоління. Сенсорний розвиток дитини – це розвиток її сприйняття і формування уявлень про найважливіші властивості предметів: їх форму, колір, величину, положення в просторі, а також запах і смак. Значення сенсорного розвитку в ранньому дитинстві в тому, що саме цей період найбільш сприятливий для вдосконалення діяльності органів чуттів, накопичення уявлень про навколишній світ.

Список використаних джерел

1. Пилюгіна Е. Г. Сенсорні здібності малюка / Е. Г. Пилюгіна. – М.: Мозаїка-Синтез: Сфера, 2003. – 67с.
2. Громова, О. Є. Формування елементарних математичних уявлень у дітей раннього віку / О. Є. Громова. – М.: Сфера, 2006. – 135с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>